

Det kuldsejlede trepartsprojekt

Et nyt projekt undersøger, hvorfor det stort anlagte trepartsforløb i 2011-12 ikke blev til noget – bl.a. ved at sammenligne med succeshistorien om Fælleserklæringen fra 1987, hvor resultatet blev indførelse af arbejdsmarkedspensioner

ARTIKEL

Jesper Due & Jørgen Steen Madsen

FAOS Information, nr. 1 2014

NORMALT BESKÆFTIGER man sig i samfundsvidenskaberne mest med, hvad der bliver til noget. Men efter vores opfattelse kan det være lige så vigtigt at kaste lys over, hvorfor ting ikke bliver til noget. Det har været ledetråden for et nyt FAOS-projekt – Trepartsforløbet 2011-12 – *De kuldsejlede forhandlinger* – der gennemføres i 2014-15 af Jesper Due og Jørgen Steen Madsen. Projektet har to formål. For det første at beskrive og analysere forløbet fra Fair Forandring (august 2009) og Fair Løsning (maj 2010) over valget og regeringsgrundlaget (september/oktober 2011) frem til den 8. juni 2012, hvor finansministeren kaster håndklædet i ringen. *For det andet* at foretage en sammenligning af det mislykkede forsøg i 2011-12 med trepartsforløbet om arbejdsmarkedspensioner mv. i perioden 1987-91. Derved kan afdækkes de forudsætninger, der skal til for at opnå forhandlingsresultater mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter, og de omstændigheder, der kan virke som en barriere for sådanne forløb. I den sammenhæng kan eksempelvis ændringer i de politiske aktørers måde at handle på, ændringer i overenskomstsystemet og relationerne mellem organisationerne samt ændringer i mediernes dækning af politiske processer have medvirket til de forskellige udfald.

Svækkelse af parterne?

Spørgsmålet er, om de manglende resultater 2011-12 vil føre til en svækkelse af parterne – herunder især fagbevægelsen – og dermed på sigt svække aftalemødelens legitimitet. Umiddelbart kan man sige, at den rene aftaleregulering – og dermed hovedprincippet i den danske model – styrkes, fordi den politiske vej lukkes. Men hvis de problemstillinger, der skulle klares i fællesskab, stadig eksisterer, kan der sandsynligvis blive tale om mere direkte politisk regulering af parternes område og dermed en svækkelse af deres position. Trepartsforhandlinger kan være nødvendige, fordi reguleringen på mange områder i dag er en kombination af lovgivning og aftaler, og der vil derfor opstå situationer, hvor politikerne og/eller parterne ønsker ændringer, som må koordineres mellem de to reguleringsområder. Hvis forløbet 2011-12 var et eksempel på et sådant behov for dobbeltregulering og dermed trepartssamarbejde, er de manglende resultater et tilbageslag for den danske model, som den fungerer i dag. I stedet for samspil på tværs både om lovgivning og aftaler kan der blive tale om direkte politisk regulering uden om parterne.

Projektforløb og finansiering

Det videre arbejde i 2014-15 bygger på et omfattende forstudie, der blev gennemført i direkte forlængelse af sammenbruddet i forhandlingerne den 8. juni 2012. Målet var at sikre vidneudsagn fra aktørerne, mens de endnu havde forløbet i frisk erindring. Status er i dag, at der er gennemført 52 interview med centrale aktører i processen – ministre, topembedsmænd, politiske rådgivere, politikere samt organisationsrepræsentanter for både arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer. Der er indsamlet et omfattende dokumentarisk materiale. Interviewene er udskrevet. Og en første bearbejdning – med opstilling af tidslinje mv. – er gennemført. Dette arbejde har Jesper Due og Anne Marie Boesen stået for. I den fortsatte proces skal der gennemføres yderligere bearbejdning af det indsamlede materiale. Her kan bygges på de omfattende analyser, som de to forskere bag projektet allerede har gennemført – ikke mindst med bogen *Fra magtkamp til konsensus – Arbejdsmarkedspensionerne og den danske model*. LO har bidraget økonomisk til gennemførelsen af forstudiet, mens der til det videre arbejde indtil nu er givet tilsagn om økonomisk støtte fra HK/Danmark og FTF. Vi takker for disse finansielle bidrag, der er en forudsætning for projektets realisering.